

Styret i Eidsberg Sparebank
Postboks 164
1851 MYSEN

VÅR REFERANSE
20/1458

DERES REFERANSE

UNNTATT OFFENTLIGHET
Offl § 13, jf. finanstill § 7 og fvl
§ 13

DATO
13.11.2020

Gjelder kun merkede avsnitt

Tilsynsrapport

Finanstilsynet gjennomførte tilsyn (videomøte) i Eidsberg Sparebank 11.- 13. mai 2020 som ledd i Finanstilsynets risikobaserte tilsynsvirksomhet. Formålet var å gjennomgå bankens risikoprofil på kreditt-, likviditets- og markedsrisikoområdet og tilhørende styring og kontroll. Til grunn for disse merknadene ligger Finanstilsynets foreløpige tilsynsrapport datert 22. juni 2020 og styrets svarbrev 14. september 2020.

1. FORHOLD KNYTTET TIL RISIKONIVÅ OG KAPITALISERING

STRATEGI, FORRETNINGSMODELL OG KAPITALISERING

Eiendomsutviklingsprosjekter – beregningsgrunnlag for kapitalkrav

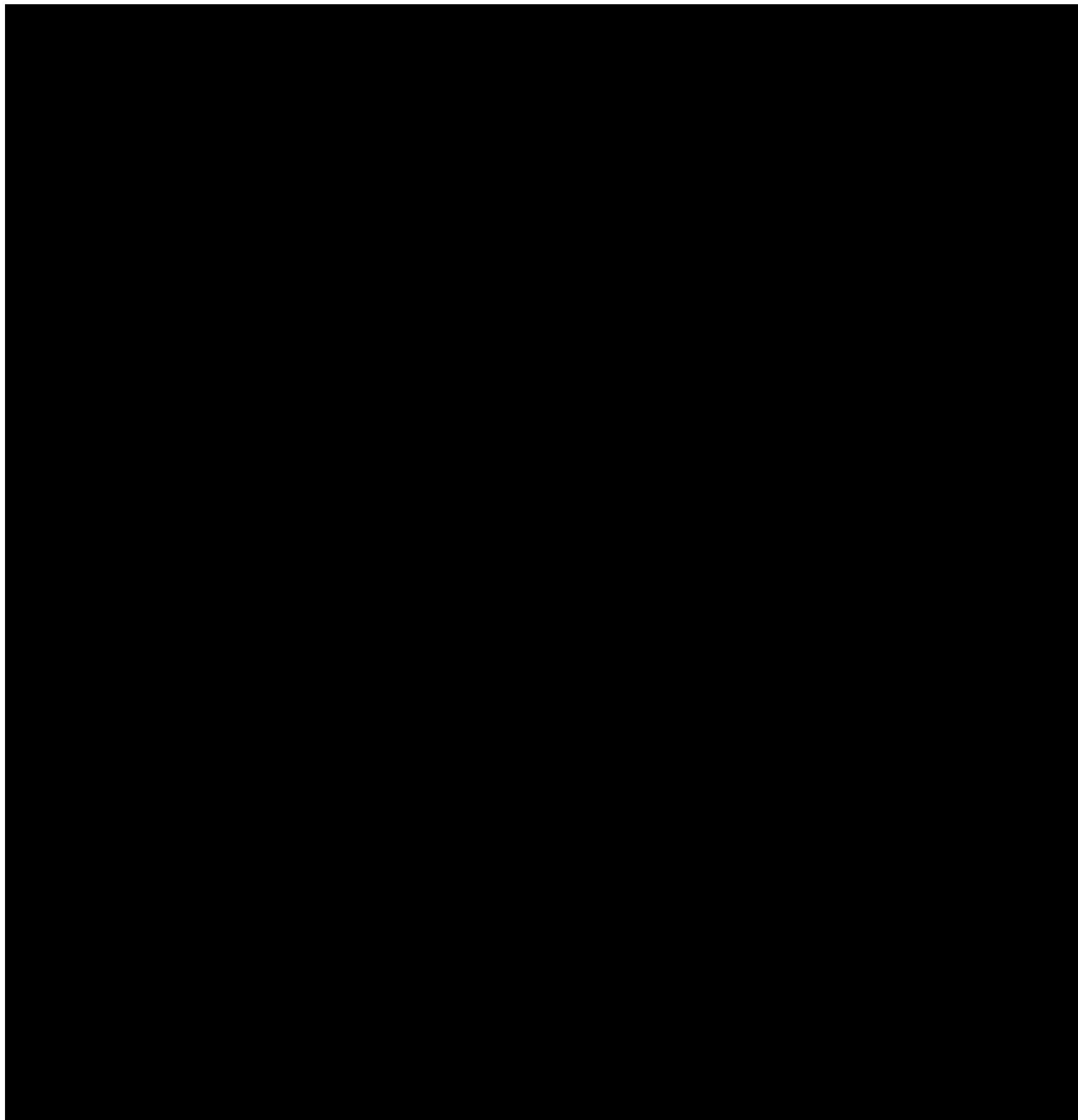
Det følger av CRR artikkel 128 (2)(d) at finansiering av spekulativ investering i fast eiendom skal klassifiseres som høyrisiko og ilegges risikovekt på 150 prosent. Definisjonen av "spekulativ investering i fast eiendom" følger av CRR artikkel 4 (79) og omfatter "lån til å finansiere erverv av grunn, eller utvikling av fast eiendom på grunn, eller av fast eiendom med sikte på videresalg med fortjeneste". En rekke "Q&A"s publisert av EBA må legges til grunn for tolkningen.¹ EBA har også publisert retningslinjer for bestemmelsene om høyrisiko.² Finanstilsynet antar på bakgrunn av dette

¹ Se særlig Q&A nummer [2013_215](#), [2015_2268](#), [2017_3131](#) og [2017_3173](#)

² <https://eba.europa.eu/sites/default/documents/files/documents/10180/2646098/8e543eea-5001-4676-a578-cf661b2f0c09/Final%20Report%20on%20EBA%20GL%20on%20High%20Risk.pdf>

at en vesentlig andel av bankens finansiering av eiendomsutviklingsprosjekter skal ha en risikovekt på 150 prosent.

KREDITT

Kapitalkravsforordningen – mislighold og risikovekting

Finanstilsynet viste i foreløpig rapport til bestemmelsene om risikovekting av misligholdte engasjementer i artikkel 127 og 178 i kapitalkravsforordningen (CRR), og at mislighold blant annet inkluderer engasjementer der banken foretar nedskrivning som følge av svekket kredittverdighet hos motparten (jf. artikkel 178 (3) bokstav b) og/eller innvilget betalingsutsettelse (jf. artikkel 178 (3) bokstav d). Dersom banken har flere engasjementer med en motpart og ett av engasjementene skal regnes som forfalt, følger det av regelverket at også øvrige engasjementer med samme motpart

skal anses som forfalt. Finanstilsynet viser også til at pantesikkerhet i næringseiendom etter CRR/CRD IV-forskriften § 6 ikke hensyntas ved fastsettelse av risikovekt, jf. artikkel 124 (2), artikkel 126 og 127.

Finanstilsynet viste til at omfanget av høyrisikoengasjementer, forbearance, gjennomgang av engasjementer kan indikere manglende anvendelse av 150 prosent risikovekt. Finanstilsynet ba styret påse at misligholdte og tapsutsatte engasjementer vektet korrekt. Finanstilsynet merker seg at styret vil gjennomgå rutinene, slik at korrekte risikovekter blir benyttet.

LIKVIDITETSRSIKO

Markedsfinansiering og innskuddsdekning

Finanstilsynet pekte i den foreløpige tilsynsrapporten på at bankens markedsfinansiering har kort gjennomsnittlig løpetid. Av styrets svarbrev går det frem at banken vil vurdere durasjonen ved eventuelle nye låneopptak.

2. FORHOLD KNYTTET TIL STYRING OG KONTROLL

OVERORDNET STYRING OG KONTROLL

Uavhengige kontrollfunksjoner

Finanstilsynet pekte i foreløpig rapport på at mange roller er samlet hos personen som også skal ivareta rollen som bankens risikokontrollfunksjon. Finanstilsynet peker på viktigheten av å identifisere interessekonflikter og å håndtere slike på en åpen og ryddig måte. Finanstilsynet understreker viktigheten av å være seg bevisst de ulike rollene den enkelte har i ulike situasjoner, og at risikokontrollfunksjonen må ha tilstrekkelig kompetanse og ressurser. Finanstilsynet ba styret vurdere organiseringen av bankens risikokontrollfunksjon, mulige interessekonflikter, samt ressurs- og kompetansebehov. Finanstilsynet noterer seg at styret vil følge opp banken på dette området.

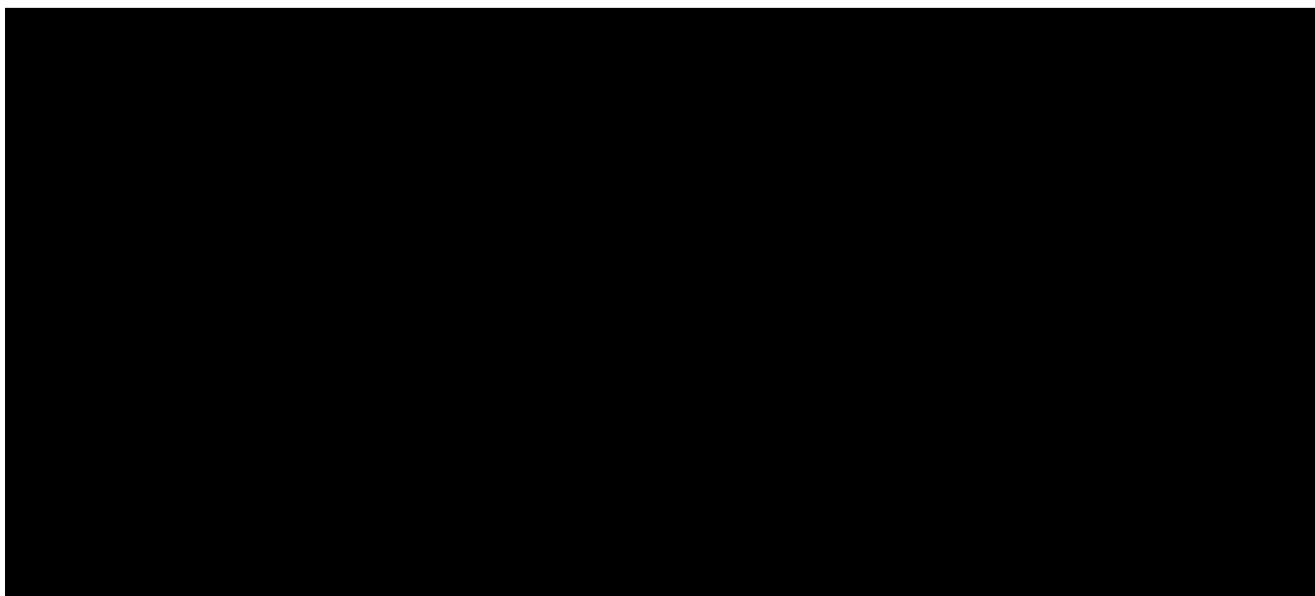
Videre noteres at det er utarbeidet en stillingsinstruks for leder interne tjenester, hvor det tydeliggjøres hvilke beslutninger som kan tas/ikke tas når vedkommende fungerer som banksjef.

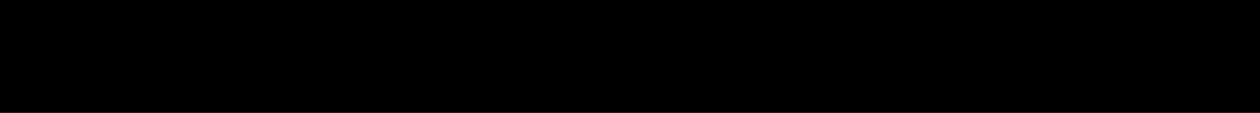
Hvitvaskingsloven § 8 femte ledd angir at en person i ledelsen skal ha et særskilt ansvar for å følge opp rutinene som skal sikre at virksomheten håndterer identifisert hvitvaskingsrisiko og oppfyller bankens plikter på antihvitvaskingsområdet. I en bank på Eidsberg Sparebanks størrelse legger Finanstilsynet til grunn at hvitvaskingsansvarlig må inngå i den øverste ledelsen for å oppfylle kravet til hvitvaskingsansvarlig. I Finanstilsynets veiledning til hvitvaskingsloven (rundskriv 8/2019) fremgår det at den hvitvaskingsansvarlige i utgangspunktet skal være plassert i førstelinje, men at mindre foretak unntaksvis kan plassere hvitvaskingsansvarlig i andrelinje. I slike tilfeller kreves det en dokumentert og risikobasert begrunnelse, herunder en vurdering av konsekvensene som kan oppstå ved at andrelinjen kontrollerer eget arbeid, jf. hvitvaskingslovens § 35. På grunn av at de ulike rollene til leder interne tjenester kan innebære mulige rollekonflikter og kapasitetsutfordringer, stilte Finanstilsynet i den foreløpige rapporten spørsmål ved plasseringen av hvitvaskingsansvaret. Finanstilsynet stilte videre spørsmål om styret har sikret at banken har tilstrekkelig uavhengig kontroll på hvitvaskingsområdet. Styret er i sitt svar enig i at bankens størrelse tilsier at hvitvaskingsansvarlig skal sitte i bankens øverste ledergruppe. I svarbrevet fremgår det ellers at det er besluttet at hvitvaskingsansvarlig skal være plassert i førstelinje, og at dette ansvaret skal ligge hos leder for PM i banken. Ifølge styret sikrer dette både bedret kapasitet og at mulige interessekonflikter reduseres. Styret opplyser også at det vil følge opp at uavhengig kontroll er best mulig sikret på hvitvaskingsområdet.

Styret viser ellers til at retningslinjer for identifisering og håndtering av interessekonflikter er behandlet på styremøtet i august 2020.

Etterlevelsesfunksjon (compliance)

Finanstilsynet ba i den foreløpige tilsynsrapporten om styrets oppmerksomhet om compliancearbeidet og om ressursbehovet i compliancearbeidet, jf. CRR/CRD IV-forskriftens § 39 og nedfelte retningslinjer for interne kontrollfunksjoner. Finanstilsynet minnet dessuten om behovet for vurdering av mulige interessekonflikter siden complianceansvarlig også vil ha andre oppgaver. I svarbrevet erkjenner styret at compliance tidligere ikke har fått tilstrekkelig fokus i banken. Styret opplyser at en nytilsatt person tiltrer i en 50 prosent compliancestilling. Vedkommende vil få en grundig opplæring og ikke ha andre oppgaver som gir mulige interessekonflikter i banken.

Rapportering og oppfølging

I henhold til finansforetaksloven § 13-5 (1) skal banken ha hensiktsmessige retningslinjer og rutiner for å identifisere, styre, overvåke og rapportere risiko banken er, eller kan bli, eksponert for. Finanstilsynet pekte i den foreløpige i tilsynsrapporten på betydningen av at styrets protokoller er fullstendige og gir et riktig bilde av styrets arbeid med å overvåke og å gi føringer for bankens risikoeksponering. Finanstilsynet registrerer av styrets svarbrev at styret tar Finanstilsynets kommentarer med i bankens arbeid med å forbedre risikoreporteringen og styrets behandling av rapportene.

Egnethetsvurdering

Styremedlemmer, daglig leder eller annen person som faktisk leder banken skal oppfylle visse egnethetskrav. For finansforetak stilles det fra 1. januar 2016 også krav til egnethet for personer i nøkkelfunksjoner, ref. finansforetaksloven § 3-5 og § 3-1 fjerde ledd, jf. §§ 8-9 og 8-14. Finanstilsynets rolle er å kontrollere at forpliktelsene blir overholdt av foretaket, se rundskriv 1/2020 Vurdering av egnethetskrav.³ Kravene gjelder for styremedlemmer, varamedlemmer, daglig leder, eventuelle andre faktiske ledere av virksomheten, samt personer med nøkkelfunksjoner og observatører. Finanstilsynet kunne i forbindelse med tilsynet ikke se at det var sendt inn melding om ny styreleder og varamedlemmer. Finanstilsynet etterlyste i den foreløpige tilsynsrapporten også egnethetsvurdering av øvrige ledere av virksomheten og relevante funksjoner utover risikokontrollfunksjonen. Finanstilsynet viste til at banken må etablere rutiner for egnethetsvurderinger som sikrer at lovkravene oppfylles. Finanstilsynet pekte på viktigheten av at meldingene fra banken inneholder bankens egen vurdering av personens og styrets egnethet. Det fremgår av styrets svarbrev at retningslinjer for egnethetsvurdering er utarbeidet og behandlet på styremøtet i august 2020, og at egnethetsvurderinger er foretatt og sendt Finanstilsynet.

Egenevaluering

CRR/CRD IV-forskriften § 35 angir at styret skal evaluere sitt arbeid og sin kompetanse knyttet til bankens risikostyring og internkontroll minimum årlig. Styrets egnevaluering ble sist behandlet i styremøte i februar 2020. I styrets svarbrev går det fram at styret har identifisert ulike tiltak som vil bli jobbet med gjennom året og frem til neste evaluering.

STYRING OG KONTROLL AV KREDITTRISIKO

³ Rundskrivet gjelder fra 20. februar 2020 og erstatter rundskriv 14/2015.

Bevilgningskriterier - kredittkvalitet

Finanstilsynet bemerket i den foreløpige tilsynsrapporten at bankens styringsdokumenter på kredittområdet ikke angir bevilgningskriterier for landbrukskunder, eiendomsutviklingsprosjekter og byggelån, selv om dette er store næringer for banken. Finanstilsynet ga i den forbindelse uttrykk for at tydelige, bransjespesifikke bevilgningskriterier vil kunne være viktige hjelpemidler for å styre bankens kredittrisiko.

Finanstilsynet noterer seg at styret tar Finanstilsynets vurderinger og kommentarer til etterretning. Styret planlegger å vedta ny BM-strategi og vil vurdere bevilgningskriterier på bakgrunn av dette arbeidet.

Krav til beslutningsgrunnlag

Finanstilsynet ga i den foreløpige rapporten uttrykk for at det er behov for å øke kvaliteten på bankens beslutningsgrunnlag og ba styret tydeliggjøre kravene til kredittnotatene og påse at det etableres kontrollhandlinger for å styrke kvaliteten i kredittsakene. Det opplyses i styrets svar at banken har iverksatt arbeid med å bedre beslutningsgrunnlaget for BM-engasjementer, som skal lede frem til et nytt, standard kredittsaksoppsett.

Klimarisiko

Ifølge kredittpolicydokumentet skal vurdering av bærekraftig virksomhet inngå som en del av kredittvurderingene. I tilknytning til tilsynet opplyste banken at bestemmelsen likevel ikke har medført at klimarisiko er et punkt som normalt vurderes i kredittsakene. Finanstilsynet forventer at bankene i kreditt- og engasjementsvurderingene avdekker og hensyntar risiko som oppstår som følge av samfunnets tilpasning til klimaendringer ("overgangsrisiko") og fysisk risiko som følge av endret klima.

Etterlevelse av boliglånsforskriften

Gjennomgangen av bankens styringsdokumenter under tilsynet viste at prinsippene for likviditetsberegning for husholdninger, krav til likviditetsoverskudd og krav til risikoklasse for å innvilge boliglån var inkonsistent behandlet i bankens styringsdokumenter. Finanstilsynet ba derfor i den foreløpige tilsynsrapporten styret påse at det gjennomføres en kvalitets- og konsistenssjekk av styringsdokumentene for boliglån. Finanstilsynet har merket seg at styret i sitt svar har bekreftet at det vil bli foretatt en kvalitets- og konsistenssjekk av styringsdokumentene for boliglån.

I den foreløpige tilsynsrapporten konkluderte Finanstilsynet med at banken underestimerte flere viktige kostnadselementer i betjeningsevnevurderingen. Finanstilsynet har i denne forbindelse merket seg at styret vil påse at det vil bli foretatt en kvalitetssjekk av modellen som anvendes for å beregne kundenes betjeningsevne, og at arbeidet med å heve kvaliteten i rådgivernes kredittvurderinger vil fortsette.

Fullmaktsystemet – avvik fra krav og rammer

I den foreløpige tilsynsrapporten ba Finanstilsynet styret klargjøre fullmaktene for å avvike fra styrefastsatte krav og rammer i fullmaktsystemet. Finanstilsynet har merket seg at banken vil foreta en revidering av kredittåndboken for å klargjøre hvilke avvik fra krav og rammer som forutsetter styrets godkjenning, hvilke som eventuelt kan refereres for styret og hvilke som krever særskilt forsvarlighetsvurdering og/eller beslutning på et høyere beslutningsnivå.

Risikoklassifisering

Risikoklassifiseringsmodellen som ble tatt i bruk i januar 2020 ga en halvering av andelen PM-lån med høy risikoklasse og en kraftig reduksjon i høyrisikoandelen for bankens BM-lån. Finanstilsynet pekte derfor i den foreløpige tilsynsrapporten på at endringen av risikoklassifiseringssystemet har betydning for bankens rammenivå, fullmaktssystem og nedskrivningsmodeller. Finanstilsynet har merket seg at styret har justert rammene for risikoklasser i det reviderte kredittpolicydokumentet.

Engasjementsoppfølging

Årlige kredittfornyelser vurderes som et nyttig verktøy for å sikre et komplett kredittperspektiv og for å gjøre banken til en mer aktiv part i kundeforholdene. Årlige engasjementsfornyelser gir dessuten styret mulighet til å klargjøre bankens planer for utviklingen av kundeforholdet (kreditt- og kundestrategi), herunder klargjøring av bankens vilkår for å øke engasjementet, krav til lånevilkår (covenants) og sikkerhetsdekning. Finanstilsynet ba i den foreløpige tilsynsrapporten styret vurdere å klargjøre kravene til årlige kredittfornyelser og å etablere kontrollrutiner for å sikre etterlevelse av kravene. Styret opplyser dessuten i sitt svar at banken arbeider med å forbedre malverket for kredittsaker, som også inkluderer engasjementsoppfølging. Videre vil styret vurdere om det er hensiktsmessig med ytterligere tydeliggjøring av bankens vilkår for å øke engasjementet, krav til lånevilkår og sikkerhetsdekning, samt kontrollrutiner for å sikre etterlevelse av kravene i bankens policy og retningslinjer på kredittområdet.

Tapsavsetninger (Verdsettelse)

Ifølge bankens retningslinjer for nedskrivninger skal banken ha arbeidsrutiner for å sikre at alle relevante engasjementer som kan ha fått verdifall, blir fanget opp. Slike rutiner for utvelgelse av engasjementer for individuell nedskrivningsvurdering ble ikke lagt frem som ledd i tilsynet. Styret opplyser i sitt svar at retningslinjer for tapsavsetninger som blant annet omhandler kriterier for å vurdere behovet for nedskrivninger, ble vedtatt i 2020. Ifølge svaret omfatter kriteriene høy risikoklasse, mislighold, forbearance, covenantsbrudd og generelt svak økonomi med negativ utvikling som kan føre til mislighold.

STYRING OG KONTROLL AV LIKVIDITETSRISIKO

Likviditets- og kapitalstyringsrammer

Finanstilsynet pekte i den foreløpige tilsynsrapporten på at banken ikke har fastsatt ramme for minimum gjenværende løpetid for markedsfinansiering. Finanstilsynet noterer seg fra styrets svarbrev at banken skal utrede muligheten for å etablere en ramme for minimum gjennomsnittlig løpetid på ekstern funding.

STYRING OG KONTROLL AV MARKEDSRSIKO

Overordnede policyer, retningslinjer og rutiner

I den foreløpige tilsynsrapporten ba Finanstilsynet styret å vurdere forholdet mellom avkastning, risiko og kapitalbruk i omløpsporteføljen når det gjelder aksjer, egenkapitalbevis og verdipapirfond, herunder ved investeringer i BBB- obligasjoner. Styret skriver i svarbrevet at det vil vurdere disse forholdene ved neste gjennomgang av markedspolicy. Risikoen skal være lav, og rammen er til for plassering av ledig likviditet og for å sikre spredning av midlene. I den oppdaterte markedspolicyen fra mai 2020 er rammene for BBB- obligasjoner avgrenset til kun å gjelde bankobligasjoner, og totalrammen er redusert.

Rammer

Finanstilsynet pekte i den foreløpige tilsynsrapporten på at banken har en derivatramme som ikke er benyttet. Videre merket Finanstilsynet seg også at banken ikke hadde ramme for spreadrisiko i obligasjonsporteføljen. Finanstilsynet noterer seg fra styrets svarbrev at rammen på derivater ble fjernet ved siste revidering av markedspolicy i mai 2020. Ved neste revidering av markedspolicy vil styret også vurdere å sette en ramme for spreadrisiko i obligasjonsporteføljen.

Kopi av dette brev bes sendt til bankens eksterne revisor.

For Finanstilsynet

Linda Støle Hårstad
seksjonssjef

Finn Ove Arnestad
tilsynsrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.